

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

Філологічний факультет

Кафедра української і зарубіжної літератури

ЗАТВЕРДЖЕНО НА ЗАСІДАННІ КАФЕДРИ
УКРАЇНСЬКОЇ І ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Завідувач кафедри

Акулова / Акулова Н.Ю.
(протокол № 1 від 31 серпня 2021 р.)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФОЛЬКЛОР З ФОЛЬКЛОРНОЮ ПРАКТИКОЮ

(повна назва навчальної дисципліни)

для здобувачів вищої освіти

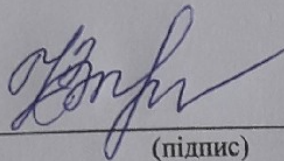
Рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський)</u>
Галузь знань	<u>01 Освіта / Педагогіка</u> (шифр і назва галузі)
Спеціальність	<u>014.01 Середня освіта. Українська мова і література</u> (шифр і назва спеціальності)
Освітня програма	<u>Середня освіта. Українська мова і література.</u> <u>Англійська мова і література</u>

Мелітополь, 2021

Розробники: Н.С. Мажара, асистент кафедри української і зарубіжної літератури

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

(підпис)

О.В. Коваль

1. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Рівень вищої освіти галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Характеристика освітнього компонента	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка Спеціальність 014.01 Середня освіта. Українська мова і література Освітня програма Середня освіта. Українська мова і література Англійська мова і література	Обов'язковий	
Блоків – 7 у тому числі: курсозна робота – навчальна практика – 1		Рік підготовки:	
		1-й	-
		Семестр	
Загальна кількість годин – 180		II	-
		Лекції	
		18 год.	-
		Практичні, семінарські	
		18 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
		Навчальна практика	
Тижневих годин 1/1		90 год.	-
	Самостійна робота		
	54 год.	-	
	Вид контролю екзамен		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 36/54.

Мета, завдання, зміст навчальної (фольклорної) практики та критерії її оцінювання представлено в Робочій програмі практики, затвердженій на засіданні кафедри української і зарубіжної літератури МДПУ імені Богдана Хмельницького (протокол № 1 від 31 серпня 2021 року).

2. Мета освітнього компонента

Метою ОК є ознайомлення здобувачів вищої освіти з феноменом фольклору, специфікою усної народної творчості, його жанровою системою, історією і поетикою окремих жанрів, особливостями усної народної творчості кожного історичного періоду, взаємодією фольклору і літератури. **Основні завдання:** формування у здобувачів вищої освіти системи знань про українську усну народну творчість, її специфіку, закономірності розвитку, способі побутування фольклору; ознайомлення здобувачів із жанровою системою українського фольклору, історією і поетикою провідних жанрів, сучасною науковою інтерпретацією фольклорних фактів і явищ; вироблення вміння аналізу наукової літератури з проблем фольклористики, навичок аналізу фольклорного твору; ознайомлення з методикою збирання фольклорних творів.

3. Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування ОК:

– **Інтегральна компетентність.** Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі філологічної освіти, що передбачає застосування певних теорій та методів мовознавчої та літературознавчої, а також педагогічної наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

– **ЗК 1.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

– **ЗК 8.** Здатність застосовувати творчий підхід до процесу навчання і подальшої професійної діяльності, використовувати елементи наукової діяльності в педагогічній праці.

– **ФК 4.** Здатність розуміти природу художньої літератури як мистецтва слова; природу і світ літературно-художнього твору як головного об'єкта літератури; закономірності літературного процесу; функції художньої літератури; найзагальніші принципи та шляхи дослідження як літературного твору, так і літературного процесу.

– **ФК 5.** Здатність аналізувати тенденції розвитку української літературної творчості, розуміти її філософсько-естетичні основи, особливості літературно-художніх епох, процеси виникнення, становлення й змінності традицій в українській літературі

– **ФК 6.** Здатність усвідомлювати національний і загальноєвропейський характер української літератури, зумовленість тематики і художніх особливостей творів суспільно-історичними, суспільно-культурними обставинами, віковими особливостями читачів, об'єктивно поцінювати здобутки української літератури від її найдавніших часів до сучасності, внесок письменників України й діаспори у розвиток української національної ідеї.

– **ФК 10.** Спроможність оцінити комунікативну і/або естетичну значущість художнього тексту; володіння навичками кваліфікованої інтерпретації різноманітних типів текстів, у тому числі й навичками розкривати їх смисл, простежувати зв'язки із культурно-історичним контекстом епохи, враховуючи різні форми і канали передачі й кодування інформації; володіння навичками зіставили мови культур і демонструвати взаємодію мистецтв та використовувати їх у педагогічній діяльності.

– **ФК 13.** Здатність орієнтуватись в основних тенденціях, що визначають сучасний стан літературної і мовної освіти в загальноосвітніх середніх навчальних закладах, проектувати і педагогічну діяльність.

– **ФК 15.** Здатність виконувати власне дослідження, узагальнювати й оприлюднювати результати діяльності з розроблення актуальної проблематики; застосовувати елементи теоретичного й експериментального дослідження у професійній діяльності.

4. Результати навчання

Програмні результати навчання (ПРН)

– **ПРН 2.** Обізнаний із елементами теоретичного й експериментального дослідження в професійній сфері та методами їхньої реалізації.

– **ПРН 5.** Знає провідні тенденції розвитку літературного процесу в Україні, специфіку його перебігу в культурному контексті, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів; твори української класики й сучасності у взаємозв'язках зі світовою літературою й культурою.

– **ПРН 8.** Має розвинене системне і критичне мислення, творчо використовує різні теорії й досвід (український, закордонний) у процесі вирішення професійних і соціальних завдань.

– **ПРН 13.** Уміє працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), знаходити, і обробляти, систематизувати й застосовувати в освітній діяльності сучасну наукову інформацію, бібліографію, комп'ютерні технології.

– **ПРН 15.** Володіє різними видами аналізу художнього твору, визначає його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції та новаторство, зв'язок твору із фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної культури.

– **ПРН 17.** Порівнює мовні та літературні факти, явища, визначає їхні подібності й відмінності.

– **ПРН 18.** Використовує гуманістичний потенціал української і зарубіжної літератури для формування духовного світу юного покоління громадян України.

– **ПРН 32.** Здатний організовувати, аналізувати, критично оцінювати, нести відповідальність за результати власної професійної діяльності.

5. Програма освітнього компонента

Вступ. Програма вивчення обов'язкового компонента «Фольклор з фольклорною практикою» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Середня освіта. Українська мова і література» першого рівня вищої освіти за спеціальністю 014.01 Середня освіта. Українська мова і література». У результаті опанування ОК здобувачі вищої освіти мають поглибити знання з усної народної творчості; ознайомитися з сучасною науковою інтерпретацією фольклорних фактів і явищ; сформувати цілісне розуміння родо-жанрової системи українського фольклору; ознайомитися з провідними фольклористичними тенденціями ХІХ-ХХ ст. та сучасним станом розвитку

фольклору та фольклористики; сформувати розуміння фольклорного твору як естетичного явища у нерозривній єдності форми і змісту; ознайомитися з особливостями розвитку регіонального фольклору; виробити навички пошуково-дослідної роботи.

БЛОК I. ФОЛЬКЛОР ЯК СИНКРЕТИЧНА ГАЛУЗЬ АНРОПОЛОГІЧНОГО ЗНАННЯ

ТЕМА 1. Фольклор і фольклористика.

Предмет і завдання курсу. Специфіка усної народної творчості. Походження терміну «фольклор». Соціальна природа фольклору. Поняття фольклорного тексту, його варіантів. Фольклористика як наука. Коло проблем фольклористики. Наукові школи у фольклористиці.

ТЕМА 2. Світоглядні системи українського фольклору.

Жанрове багатство фольклорних творів, їх пізнавально-виховна спрямованість. Національна специфіка українських фольклорних творів. Зв'язок фольклору з іншими формами духовної культури. Спільне і відмінне у фольклорі та художній літературі. Фольклор і ментальність народу. Доля фольклору в XXI столітті.

ТЕМА 3. Періодизація фольклору

Періодизація усної народної творчості. Принципи збирання і вивчення фольклору.

ТЕМА 4. Родо-жанрова система фольклору

Поняття фольклорного роду. Категорії виду, жанру. Суміжні змістоформи.

БЛОК II. ОБРЯДОВА ТВОРЧИСТЬ

ТЕМА 5. Календарно-обрядова поезія

Міфологія і фольклор. Функції замовлянь. Трудові пісні, їхня специфіка, призначення. Зміст і структура народного обряду. Обрядова поезія. Магічний смисл обрядових дій. Основні цикли обрядової поезії. Різдва́ний обрядовий фольклор, його провідні мотиви. Веснянки, великодні, русальні, купальські пісні, специфіка, види, зв'язок із обрядом. Жнивварська поезія і обрядовий контекст. Звеличення праці у піснях. З історії дослідження календарно-обрядової поезії. Зв'язок календарно-обрядової поезії з художньою літературою.

ТЕМА 6. Родинно-обрядова творчість

Родильний обряд. Величальні пісні про народження дитини. Пісні обряду хрещення. Весільний обряд. Пісні весільного обряду, їхня тематика, художня своєрідність. Поховальний обряд. Голосіння як вид родинно-обрядової поезії. Види голосінь. «Олітературнення» родинно-обрядової поезії.

ТЕМА 7. Соціально-побутові пісні

Тематика суспільно-побутових пісень. Козацькі пісні, їх виникнення й побутування, патріотичне спрямування. Рекрутські пісні. Чумацькі пісні, їх виникнення. Мотиви чумацьких пісень, їх образність. Наймитські, заробітчанські пісні. Ідейний зміст і художня форма цих пісень. Пісні українських січових стрільців, їх виникнення, патріотична спрямованість.

ТЕМА 8. Родинно-побутова лірика

Тематика родинно-побутових пісень. Пісні про кохання. Мотиви пісень про кохання. Пісні про сімейне життя. Мрії і сподівання жінки. Естетика пісень про жіночу долю. Удовині та сирітські пісні, їх мотиви. Жартівливі родинно-побутові пісні. Пісенна лірика і художня література. З історії дослідження родинно-побутових пісень.

ТЕМА 9. Пісні літературного походження

Пісні літературного походження. З історії жанру, ознаки, авторство. Літературно-фольклорні зв'язки. Романси, їх виховне значення.

ТЕМА 10. Поетика коломийок і частівок

Походження терміна «коломийка». З історії дослідження коломийки. Відображення в коломийках світогляду народу. Регіони побутування коломийок. Частівка в репертуарі сучасних виконавців. Тематика частівок. Художні та композиційні особливості коломийок і частівок.

БЛОК III. НАРАТИВНІ ЖАНРИ ФОЛЬКЛОРУ

ТЕМА 11. Казкова проза.

З історії дослідження жанру. Класифікація казок. Принципи художнього показу персонажів, елементи фантастики, поетика і стиль. Драматизм сюжетного конфлікту. Оформлення казкової оповіді. Фантастично-героїчні казки, їх походження, характерні риси. Казки про тварин, основні теми, ідеї й образи. Казки про родинні стосунки між людьми. Естетика казок. Утвердження морального ідеалу народу. Зв'язок казок з художньою літературою.

ТЕМА 12. Легенди та перекази як жанри словесної творчості

Легенди та перекази. З історії жанру. Види. Образна система народних легенд та переказів. Міфологічні легенди. Онтологічні легенди. Апокрифічні легенди. Історичні легенди та перекази. Легенди і перекази про Івана Мазепу, Семена Палія, Петра Калнишевського, Олексу Довбуша, Устима Кармалюка. Фантастичні оповіді про Г.Сковороду, Тараса Шевченка та ін. Використання легенд, їх мотивів і образів у художній літературі (Марко Вовчок, М.Старицький, Г.Хоткевич, М.Коцюбинський, Ю.Мушкетик та ін.). Вивчення легенд та переказів фольклористами.

ТЕМА 13. Загадки, прислів'я і приказки

Жанрові особливості прислів'їв та приказок. Їх походження і тематика, художні особливості. Відображення у прислів'ях і приказках ментальності українців. Мовленнєвий етикет. З історії дослідження прислів'їв та приказок.

Визначення жанру загадки. Тематика, структура, пізнавальна, дидактична, логічна, естетична функції, мова загадок. Небилиці. Використання загадок у різних жанрах народної творчості, художній літературі. Вивчення народної пареміографії фольклористикою та в загальноосвітніх закладах.

ТЕМА 14. Анекдоти та небилиці

Анекдоти, з історії жанру, основні тематичні групи, особливості поетики. Народні повір'я. Основні тематичні групи народних байок, анекдотів.

БЛОК IV. ГЕРОЇЧНИЙ ЕПОС УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ. ЛІРО-ЕПІЧНІ ЖАНРИ

ТЕМА 15. Походження та історичний розвиток дум, взаємодія з іншими жанрами

Жанрові особливості дум. Походження дум та їх історичний розвиток. Класифікація і тематика основних циклів дум. Творці і виконавці дум.

ТЕМА 16. Історичні пісні

Жанрові прикмети. Тематичні групи. Образ народу в історичних піснях. Художні особливості.

ТЕМА 17. Ідейно-художня специфіка народних балад.

Жанрові прикмети українських пісень-балад. Ідейно-тематичний склад, художні особливості. Поетична система балад

БЛОК V. НАРОДНА ДРАМА

ТЕМА 18. Форми народного драматичного дійства.

Народна драма: походження, становлення, розвиток драми у ХХ ст. Художня своєрідність драматичного комізму, гумору й сатири.

ТЕМА 19. Народні вистави «Млин», «Козак», їх образна система, ідейно-художні засоби.

ТЕМА 20. Вертепна драма. Ляльковий театр.

БЛОК V. ДИТЯЧИЙ ФОЛЬКЛОР

ТЕМА 21. Жанрова система дитячого фольклору

Дорослий фольклор для дітей і власне дитячий фольклор. Принципи класифікації жанрів. Скоромовки, їх поетична своєрідність. Епічні жанри дитячого фольклору. Діти в традиційних образах українців. Дитяча пареміографія. Мовний світ дитячого фольклору. Естетика дитячого фольклору.

ТЕМА 22. Колискові пісні, пестушки та утішки як твори старших поколінь із призначенням для дітей

Коліскові пісні, їх тематика, образність, ритміка. Забавлянки, пестушки, дражнилки.

ТЕМА 23. Дитячі ігри

Обрядові та ігрові жанри.

БЛОК VI. НАРОДНА ТВОРЧІСТЬ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ

ТЕМА 24. Робітничий фольклор

Оповідальна творчість робітників. Казки і оповідання в робітничому фольклорі. Відображення життя в прислів'ях та приказках. Хліб як ідеал добробуту, моралі народу та альтернатива голоду в традиційних зразках фольклору. Селянська уснопоетична традиція і виникнення робітничого фольклору в Україні. Українські народні пісні про еміграцію населення. Пісенна творчість робітників кінця ХІХ – початку ХХ ст.

ТЕМА 25. Трагедія голодомору 1932-1933 рр. та Другої світової війни у фольклорі України

ТЕМА 26. Міський фольклор

Урбанізація як об'єкт фольклористики. Тематика міських оповідок. Основні жанри міського фольклору. Антитеза «місто-село» у міському фольклорних текстах.

6. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
БЛОК І. ФОЛЬКЛОР ЯК СИНКРЕТИЧНА ГАЛУЗЬ АНРОПОЛОГІЧНОГО ЗНАННЯ												
Тема 1. Фольклор і фольклористика.	3	1				2						
Тема 2. Світоглядні системи українського фольклору.	4		2			2						
Тема 3. Періодизація фольклору	2	0,5				1,5						
Тема 4. Родо-жанрова система фольклору	3	0,5				2,5						
Разом за блоком І	12	2	2			8						
ОБРЯДОВА ТВОРЧІСТЬ												
Тема 5. Календарно-обрядова поезія	5	2				3						
Тема 6. Родинно-обрядова творчість	3		0,5			2,5						
Тема 7. Соціально-побутові пісні	3		0,5			2,5						
Тема 8. Родинно-побутова лірика	3		0,5			2,5						
Тема 9. Пісні літературного походження	3		0,5			2,5						
Тема 10. Поетика	3					3						

коломиїюк і частівок												
Разом за блоком II	20	2	2			16						
БЛОК III. НАРАТИВНІ ЖАНРИ ФОЛЬКЛОРУ												
Тема 11. Казкова проза.	4	1	1			2						
Тема 12. Легенди та перекази як жанри словесної творчості	3	1				2						
Тема 13. Загадки, прислів'я і приказки	3		0,5			2,5						
Тема 14. Анекдоти та небилиці	3		0,5			2,5						
Разом за блоком III	13	2	2			9						
БЛОК IV. ГЕРОЇЧНИЙ ЕПОС УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ. ЛІРО-ЕПІЧНІ ЖАНРИ												
Тема 15. Походження та історичний розвиток дум, взаємодія з іншими жанрами	4	2	1			1						
Тема 16. Історичні пісні	4	1	0,5			2,5						
Тема 17. Ідейно-художня специфіка народних балад.	3	1	0,5			1,5						
Разом за блоком IV	11	4	2			5						
БЛОК V. НАРОДНА ДРАМА												
Тема 18. Форми народного драматичного дійства.	4		2			2						
Тема 19. Народні вистави «Млин», «Козак», їх образна система, ідейно-художні засоби	3					3						
Тема 20. Вертепна драма. Ляльковий театр.	4	2				2						
Разом за блоком V	11	2	2			7						
БЛОК VI. ДИТЯЧИЙ ФОЛЬКЛОР												

Тема 21. Жанрова система дитячого фольклору	5	2	2			1						
Тема 22. Колискові пісні, пестушки та утішки як твори старших поколінь із призначенням для дітей	4		2			2						
Тема 23. Дитячі ігри	3					3						
Разом за блоком VI	12	2	4			6						
БЛОК VII. НАРОДНА ТВОРЧІСТЬ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ												
Тема 24. Робітничий фольклор	6	2	2			2						
Тема 25. Трагедія голодомору 1932-1933 рр. та Другої світової війни у фольклорі України	5	2	1			2						
Тема 26. Міський фольклор	3		1			2						
Разом за блоком VII	14	4	4			6						
Усього годин	90	18	18			54						

7. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми лекції та питання, що вивчаються	Кількість годин
1	Фольклор як феномен культури 1. Предмет і завдання курсу. 2. Специфіка усної народної творчості. 3. Фольклористика як наука. 4. Коло проблем фольклористики. 5. Наукові школи у фольклористиці.	2
2	Обрядова творчість 1. Походження обрядової поезії та її зв'язок з трудовою діяльністю людей. 2. Поняття про обряд, роль магії у ньому. 3. Жанри обрядової поезії.	2
3	Український поетичний епос. Народні думи 1. Жанрові особливості дум. 2. Тематика.	2

	3. Поетика ліро-епічних творів.	
4	Історичні пісні 1. Жанрові прикмети. 2. Тематичні групи. 3. Образ народу в історичних піснях. 4. Художні особливості.	4
5	Балади і ліричні пісні 1. Жанрові прикмети українських пісень-балад. 2. Ідейно-тематичний склад, художні особливості. 3. Поетична система балад	2
6	1. Легенди і перекази 2. Жанрова специфіка та класифікація легенд та переказів. 2. Образна система народних легенд та переказів	2
7	Народна драма. 1. Походження. 2. Становлення. 3. Розвиток драми у ХХ ст. 4. Художня своєрідність драматичного комізму, гумору й сатири.	2
8	Дитячий фольклор 1. Діти в традиційних образах українців. 2. Забавлянки. 3. Дитяча пареміографія. 4. Мовний світ дитячого фольклору.	2
9	Робітничий фольклор 1. Селянська уснопоетична традиція і виникнення робітничого фольклору в Україні. 2. Українські народні пісні про еміграцію населення. 3. Пісенна творчість робітників кінця ХІХ – початку ХХ ст.	2
Разом		18

8. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми та питання, що вивчаються	Форми контролю	Кількість годин
1.	Ідейно-художня специфіка фольклору 1. Значення науки про фольклор та її проблематика 2. Специфіка фольклору. 3. Принципи збирання і вивчення фольклору.	бесіда, робота з мультимедійною презентацією	2
2.	Обрядова творчість 1. Походження обрядової поезії та її зв'язок	бесіда, робота з літературознав	2

	<p>з трудовою діяльністю людей.</p> <p>2. Поняття про обряд, роль магії в ньому: весільний обряд і пісні; голосіння; замовляння.</p> <p>3. Жанри української календарно-обрядової поезії:</p> <p>а) різдвяний обрядовий фольклор, провідні мотиви, тематичні групи колядок і щедрівок, своєрідність поетики;</p> <p>б) веснянки, їх тематика, художні особливості;</p> <p>в) русальні пісні, мотиви кохання і праці;</p> <p>г) петрівчані і купальські пісні, зв'язок з обрядом;</p> <p>д) жнивварська поезія і обрядовий контекст, звеличення праці в піснях.</p>	<p>чим словником і художніми текстами</p>	
3.	<p>Прислів'я і приказки. Загадки.</p> <p>1. Жанрова специфіка прислів'їв і приказок.</p> <p>2. Тематика прислів'їв і приказок.</p> <p>3. Загадки. Походження, метафоричні образи, тематика, лексика загадок.</p>	<p>бесіда, робота з художніми текстами, складання інтелект-карти</p>	2
4.	<p>Український поетичний епос. Думи</p> <p>1. Походження дум та їх історичний розвиток.</p> <p>2. Жанрові особливості дум.</p> <p>3. Класифікація і тематика основних циклів дум.</p> <p>4. Творці і виконавці дум.</p> <p>5. Поетика дум.</p>	<p>бесіда, робота з художніми текстами</p>	2
5.	<p>Ліричні пісні</p> <p>1. Жанрові особливості ліричних пісень.</p> <p>2. Принципи класифікації традиційних ліричних пісень.</p> <p>3. Теми і образи родинно-побутових пісень.</p> <p>4. Тематичні групи суспільно-побутових пісень. Образ народного героя.</p>	<p>практичний розбір художніх текстів</p>	2
6.	<p>Оповідальна народна творчість</p> <p>1. Тематичне та жанрове розмаїття народної оповідальної творчості.</p> <p>2. Визначення, загальна характеристика та історія жанру казки. Реальна основа казкової фантастики. Види казок.</p> <p>3. Художні особливості казок.</p> <p>4. Анекдоти, їх жанрові особливості. Ідейно-тематичний огляд.</p>	<p>бесіда, робота з художніми текстами, складання інтелект-карти</p>	2

	5. Специфічні художні особливості анекдотів.		
7.	Дитячий фольклор 1. Дорослий фольклор для дітей і власне дитячий фольклор. Принципи класифікації жанрів. 2. Колискові пісні, їх тематика, образність, ритміка. 3. Обрядові та ігрові жанри. 4. Скоромовки, їх поетична своєрідність. 5. Епічні жанри дитячого фольклору.	бесіда, робота з художніми текстами	2
8.	Оповідальна творчість робітників 1. Казки і оповідання в робітничому фольклорі. 2. Відображення життя в прислів'ях та приказках. 3. Хліб як ідеал добробуту, моралі народу та альтернатива голоду в традиційних зразках фольклору.	бесіда, робота з художніми текстами	2
9.	Міський фольклор 1. Урбанізація як об'єкт фольклористики. 2. Тематика міських оповідок. 3. Основні жанри міського фольклору 4. Антитеза «місто-село» у міському фольклорних текстах.	бесіда, робота з художніми текстами, складання інтелект-карти	2
Разом			18

9. Самостійна робота

№ з/п	Теми і перелік питань що винесені на самостійне вивчення
1	Наука про фольклор та її проблематика 1. Поміркуйте над оцінкою українського фольклору, запропонованою М. Рильським: «Говорити про цю творчість спокійно, в суто академічному тоні ... дуже важко – стільки прекрасної, винятково багаті і різноманітної за змістом і засобами художнього вислову поезії містить у собі український фольклор». Відповідь обґрунтуйте. 2. Які болючі питання порушує М. Жулинський у статті «Національні культури і проблеми глобалізації» (Слово і час. 2002. № 12). Законспектуйте статтю. Доповніть міркування літературознавця власним баченням цих проблем.
2	Обрядова творчість 1. Підготуйте (на вибір) сценарій фольклорного свята на тему: «Різдво на Україні», «Андріївські вечорниці», «Ой на Івана, на Купала». 2. Підготуйте наукове повідомлення на тему: «Міфотворчість і обрядова

	<p>поезія як витоки національної словесності».</p> <p>3. Характерна особливість традиційної народної культури – максимальна персоналізація оточуючого. Найбільш виразно ця риса відбилася в замовляннях. Наведіть приклади такого явища.</p> <p>4. Виконайте аналіз тексту замовляння від усякої хвороби. Схема аналізу: 1) характеристика міфологічної картини світу: простір, час, предмети, дії, які виконує персонаж; 2) словесні формули в замовлянні; 3) композиція замовляння, послідовність чергування формул; 4) міф і магія в тексті.</p>
3	<p>Прислів'я і приказки</p> <p>1. Поясніть значення весільних прислів'їв, приказок: «З ким вінчатися, з тим і кінчатися», «Дочка, як ластівка – пощобече, пощобече, та й полетить», «Одрізану скибку до хліба не притулиш». Запишіть ще декілька виразів. Поясніть їх значення.</p>
4.	<p>Український поетичний епос</p> <p>1. Назвіть українських кобзарів. Що вам відомо про їхню діяльність?</p> <p>2. Охарактеризуйте діяльність шкіл кобзарського мистецтва в Україні.</p> <p>3. Поясніть вислів М. Рильського: «..Думи справедливо вважають найдорожчим алмазом у короні многотрадального, волелюбного, прекрасного і великого українського народу». Відповідь доповніть прикладами з дум.</p> <p>4. З'ясуйте особливості символіки числа три в думі «Втеча трьох братів з города Азова, з турецької неволі». Що в цій думі засуджує народна мораль?</p>
5.	<p>Історичні пісні</p> <p>1. Схарактеризуйте сюжетні, композиційні, образно-символічні особливості історичної пісні «Ой Морозе, Морозенку».</p> <p>2. У текстах історичних пісень паралелізм може перерости в гіперболу. З'ясуйте її роль. Наведіть приклади таких пісень.</p>
6.	<p>Пісні літературного походження</p> <p>1. М. Гоголь так писав про українську пісню: «Це народна історія, жива, яскрава, сповнена барв, істини, яка розкриває все життя народу». Продовжіть думку письменника, використовуючи зразки народних пісень.</p> <p>2. Досить часто в піснях про кохання згадуються квіти. Які саме? В яких піснях? Що це означає? Доведіть свої думки конкретними прикладами.</p> <p>3. Поміркуйте, з якою метою в народних піснях використовується діалогічне мовлення. Прокоментуйте відповідні пісні.</p> <p>4. Складіть список пісень літературного походження. Зробіть ідейно-художній аналіз однієї з пісень на слова А. Малишка.</p>
7.	<p>Коломийки і частівки</p> <p>1. Доберіть приклади частівок про молодь та студентське життя. Поясніть особливості їхнього змісту.</p>
8.	<p>Народні казки. Загадки</p> <p>1. Випишіть з українських народних казок загадки і надайте їм характеристику. 2. Спробуйте скласти загадку самостійно. Які вміння</p>

	<p>для цього потрібні?</p> <p>3. Pozнайомтеся з мовним етикетом героїв народних казок («Про Вовчика-Братика і Лисичку-Сестричку», «Хитрий Їжак», «Котигорошко» та ін.). Яка мета, функції таких формул? Чи відображав мовний етикет психологію стосунків героїв? Відповідь обґрунтуйте.</p>
9.	<p>Легенди і перекази</p> <p>1. Доберіть легенди та перекази про ваш рідний край. Проаналізуйте їх зміст.</p>
10.	<p>Анекдоти</p> <p>1, Доберіть приклади народних анекдотів. Поясніть природу народного гумору.</p>
11.	<p>Народна драма</p> <p>1. Запитайте у ваших родичів, дідусів, бабусь, які страви подавали колись під час весіль? Під які пісні танцювали? В який одяг були одягнені молоді?</p> <p>2. На весіллі молодят висловлювались різні побажання? Які? Запишіть. Охарактеризуйте їх структуру й зміст. А які побажання існують у вашій місцевості?</p> <p>3. З'ясуйте термінологію весільного обряду: заручини, запросини, коровай, гільце, дівич-вечір, комора, покриття, перезва, циганщина. Назвіть обряди, на основі яких постали ці слова.</p> <p>4. Складіть оповідання-повідомлення на тему: «Дівич-вечір».</p> <p>5. Про яку народну драму писав І. Франко: «Рухома, переносна скринька, декорована як Віфлеєм, з яслами і дитиною Ісусом Христом і Марією, волом і ослем і пастухами...» Охарактеризуйте цю драму.</p>
12.	<p>Дитячий фольклор</p> <p>1. Сучасні психологи стверджують, що існує пам'ять дитинства. Психологічний портрет людини складається до п'яти років, отже, необхідно, щоб з першого дня народження дитина слухала пісню. З якою метою? У чому педагогічне значення дитячого фольклору? Доведіть свою думку, використовуючи зразки фольклору.</p> <p>2. Схарактеризуйте художні засоби колисанок.</p>
13.	<p>Традиції й новаторство у фольклорі</p> <p>1. Проаналізуйте зв'язок фольклору з художньою літературою.</p> <p>2. Дослідіть фольклорні образи і мотиви у творчості письменника (на вибір: Г.Квітки-Основ'яненка, М.Костомарова, Є.Гребінки, П.Білецького-Носенка, Т.Шевченка, Марко Вовчок, П.Куліша, І.Нечуя-Левицького, М.Коцюбинського, І.Франка, Лесі Українки, Олександра Олеса, Н.Забіли, М.Познанської, М.Пригари, М.Стельмаха, П.Загребельного, М.Вінграновського, Д.Павличка та ін.).</p>

10. Методи навчання

Під час лекційних і семінарських занять використовуються такі методи: пояснювально-ілюстративний; проблемний; частково-пошуковий

(евристичний); словесні (лекція, розповідь, бесіда, навчальна дискусія); наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження); практичні (конспектування, науково-критичний аналіз художніх текстів); організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності; контролю та самоконтролю у навчанні.

11. Форми і методи контролю

Перелік тем, які будуть включені для оцінювання результатів навчання на певному етапі проведення контролю, відповідає блокам програми освітнього компонента.

Методи: оглядова лекція, тематична, лекція, семінар-розгорнута бесіда, тренінгові вправи, кейс-технології, технології візуалізації навчального матеріалу (скрайбінг, інтелект-карта) резюме відповідей одногрупників, пошуково-дослідницькі проекти

Форми контролю: Усна та письмова, у тому числі: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, тестовий контроль, презентації, виконання творчих індивідуальних завдань під час практичних занять, проведення поточного контролю, контролю виконання завдань самостійної роботи, періодичного контролю (перша та друга контрольні точки), оцінювання підсумкового (семестрового) контролю; звіт з фольклорної практики; оцінювання фольклорної практики.

12. Критерії оцінювання відповідно до видів контролю

Оцінювання здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в МДПУ імені Богдана Хмельницького <https://drive.google.com/file/d/1HWL9vuhcizztkaC6wgF-zXhr43uGR1W0/view> та Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у МДПУ імені Богдана Хмельницького <https://drive.google.com/file/d/1BDRNtAJupqmHkldtICJTkvL-LNTIjWRX/view>.

Розподіл балів, що присвоюються здобувачам вищої освіти за освітнім компонентом «Фольклор з фольклорною практикою», є сумою балів за виконання практичних завдань на семінарських заняттях та підсумкових модульних контролів (100 б) плюс бали, отримані під час іспиту (100 б) та плюс бали за фольклорну практику (100 б). Сума балів ділиться на 3.

Загальна система оцінювання курсу	За семестр проводяться два періодичні контролі (ПКР), результати яких є складником результатів контрольних точок першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і періодичного контролю (ПКР): $КТ = ПК + ПКР$. Максимальна кількість балів за контрольну точку (КТ) складає 50 балів. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60 % від максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40 % балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за
--	---

	<p>поточний контроль, а саме 20 балів. Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок ($X_{\text{ср}}$) за діяльність здобувача вищої освіти на практичних (семінарських) заняттях, що входять в число певної контрольної точки. Для трансферу середньозваженої оцінки ($X_{\text{ср}}$) в бали, що входять до 40 % балів контрольної точки (КТ), треба скористатися формулою: $\text{ПК} = (X_{\text{ср}}) * 20 / 5$. Таким чином, якщо за поточний контроль (ПК) видів діяльності здобувача на всіх заняттях $X_{\text{ср}} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $\text{ПК} = 4.1 * 20 / 5 = 4.1 * 4 = 16.4 // 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) здобувачем отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $\text{КТ} = \text{ПК} + \text{ПКР} = 16 + 30 = 46$ (балів).</p> <p>Здобувач має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю (ПКР) протягом двох тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки.</p> <p>Підсумковим контролем є екзамен, на його складання надається 100 балів за виконання тестів (або задач чи завдань іншого виду). Загальний рейтинг за освітнім компонентом (ЗР) складається з суми балів (Е), отриманих на екзамені, і підсумкової оцінки (ПО) та ділиться навпіл. $\text{ЗР} = (\text{ПО} + \text{Е}) / 2$</p>
<p>Практичні заняття</p>	<p>«5» – здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов’язкову та додаткову літературу. Правильно оперує літературознавчою термінологією. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв’язки, формувати висновки й узагальнення, вільно оперувати літературними фактами та відомостями.</p> <p>«4» – здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов’язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, при цьому допускаються окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно визначає більшість літературознавчих термінів. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв’язки, у яких можуть бути окремі не суттєві помилки, формувати висновки й</p>

	<p>узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«3» – здобувач у цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно визначає половину літературознавчих понять і термінів. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.</p> <p>«2» – здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно називає лише окремі літературознавчі поняття і терміни. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Здобувач, який навчається стабільно на «відмінні» оцінки і саме такі оцінки має за періодичні контролю, накопичує впродовж вивчення навчального курсу 90 і більше балів, має право не складати екзамен за цим освітнім компонентом.</p> <p>Здобувач зобов'язаний відпрацювати всі пропущені семінарські заняття протягом двох тижнів. Невідпрацьовані заняття (невиконання навчального плану) є підставою для недопущення здобувача вищої освіти до підсумкового контролю.</p>

13. Рекомендована література

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Біляцька В.П. Навчальний посібник з курсу «Усна народна творчість». Донецьк: Середняк, 2015. 124 с.
2. Віннічук А.П. Український фольклор: навчальний посібник. 2-ге вид., перероблене та доповнене. Вінниця, 2018. 168 с.
3. Давидюк В.Ф. Вибрані лекції з українського фольклору (в авторському дискурсі): навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів. Вид. третє, виправл., доп. і перероб. Луцьк : ПВД «Твердиня», 2014. 448 с.
4. Дей О. Сторінки з історії української фольклористики. К.: центр навчальної літератури, 2020. 278 с.
5. Дмитренко М. Українська фольклористика: акценти сьогодення. *Слово і час*. 2016. № 1. С. 58-67.
6. Кизилова В.В. Українська література для дітей та юнацтва: новітній дискурс : навч.-метод. посіб. для студ. вищих навч. закл. Старобільськ : Вид-во ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2015. 236 с.

7. Кононенко О. Українська міфологія: фольклор, казки, звичаї, обряди. Х.: Фоліо, 2020. 159 с.
8. Найден О. Міф. Фольклор. Форма. Образ. К.: Видавець Олег Філюк, 2017. 320 с.
9. Росовецький С. Шевченко і фольклор. К.: Часопис «Критика», 2015. 480 с.
10. Руснак І.Є. Український фольклор: навч. посібник. Вид. 2-е, стер. К.: Академія, 2012. 304 с.
11. Українська фольклористика. Словник-довідник / Уклад. і заг. ред. М. Чернописького. Тернопіль, 2008. 448 с.
12. Філоненко С. О. Усна народна творчість. К.: Цетр навчальної літератури, 2020. 416 с.
13. Чернопиский М. Поетичний світ дитинства. Українська народна словесність (фольклор). Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. 176 с.

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА

14. Войтович В. Українська міфологія. К.: Либідь, 2002. 664 с.
15. Гарасим Я. Національна самобутність естетики українського пісенного фольклору. Львів, НВФ «Українські технології», 2010. 276 с.
16. Давидюк В.Ф. Первісна міфологія українського фольклору. Луцьк, 2007. 324 с.
17. Денисюк І. Національна специфіка українського фольклору. *Слово і Час*. 2003. № 10. С. 41-49.
18. Дмитренко М.К. Українська фольклористика: проблеми методології: монографія. К.: ПАЛИВОДА А. В., 2014. 364 с.
19. Єфремова Л. Вояцькі пісні: каталогізація, динаміка жанроутворення, російські та польські впливи. *Матеріали до української етнології: Зб. наук. пр. К.: ІМФЕ ім. М.Т. Рильського НАН України*, 2008. Вип. 7 (9). С. 67-79.
20. Івановська О. Типи трансмісійних механізмів у фольклорі *Література. Фольклор. Проблеми поетики: зб. наук. пр. К.: Видання КНУ*, 2011. Вип. 35. С. 10-12.
21. Киченко О. Фольклор як художня система: Проблеми теорії. Дрогобич: НВЦ «Каменярь», 2002. 218 с.
22. Коваль Г. Християнські фемінообрази в українському фольклорі. *VI Międzynarodowa Konferencja Naukowa «Chrześcijańskie dziedzictwo duchowe narodów słowiańskich. Literatura. Język. Kultura. Historia»*, Białystok – Supraśl, 28-29 września 2020. Wydawnictwo Prymat. С. 153-168.
23. Романенко Л.В. Історична постать Устима Кармалюка у фольклорі та літературі: монографія. Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2016. 208 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

24. Автентична Україна: нематеріальна спадщина URL: <https://authenticukraine.com.ua/oral-traditions-and-forms-of-expression>
25. Безкоштовна бібліотека підручників. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-text-4107.html>

26. Віртуальний підручник з української літератури. URL: <http://eureka.ucoz.ua/index/0-29>
27. Електронна бібліотека української літератури. URL: <http://ukrlib.com>
28. Лановик М., Лановик З. Українська народна словесність: посібник для студентів гуманітарних факультетів вищих навчальних. Львів: Літопис, 2000. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-book-106.html>
29. Мельник Н.Г. Українська народна соціально-побутова пісня: етико-естетичні модуси: Монографія. К.: Айс-Принт, 2006. 195 с. URL: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/2809>
30. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
31. Онлайн-бібліотека аудіокниг. URL: <https://sluhay.com.ua>
32. Семенов О.О. Український фольклор: навчальний посібник. Глухів: РВВ ГДПУ, 2004. 256 с. URL: <https://repository.sspu.sumy.ua/bitstream/123456789/1868/1/%D0%A3%D0%BA%D1%80.%D1%84%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D0%BA%D0%BB%D0%BE%D1%80%202004.pdf>
33. Спадщина предків: історико-культурний портал. URL: <https://spadok.org.ua/folklor/blog>